

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Дубей Юлії Володимирівни
«Техніко-технологічний розвиток економіки в умовах глобальних
дисбалансів», подану на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук за спеціальністю
08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки

Уважне вивчення автореферату і аналіз дисертації Дубей Юлії Володимирівни на предмет актуальності її теми, обґрунтованості, достовірності та новизни наукових положень, значущості для науки і практики, оцінки змісту і завершеності, повноти викладу основних результатів у наукових виданнях, дають підстави сформулювати наступні висновки.

Актуальність теми дослідження, її зв'язок
з науковими програмами, планами, темами, грантами

Сучасний етап глобального економічного поступу демонструє особливу важливість випереджального інноваційного розвитку на основі високотехнологічного виробництва, характеризується підвищеною увагою до потенціалу техніко-технологічного розвитку, зростанням темпів інноваційної активності промислових підприємств, трансформацією бізнес-моделей в умовах цифровізації, а в міжнародному контексті – тенденцією до різкої диференціації країн за рівнем доходів, яка корелює з їх техніко-технологічним розривом. На сьогодні технологічне лідерство, засноване на створенні та впровадженні новітніх технологій, є визначальним чинником забезпечення національної безпеки, конкурентоспроможності, економічної незалежності та суспільного добробуту країни. У результаті одним із пріоритетів державної економічної політики України проголошено науково-технологічний розвиток.

Актуальність дисертаційної роботи визначається постановкою в Україні важливих завдань щодо зміни вектору економічної політики у напрямку стимулювання процесів формування та нарощування науково-технологічного потенціалу країни. Йдеться, зокрема, про Стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. Згідно зі Стратегією, успішний розвиток національних економічних систем держав-лідерів останніми роками тісно пов'язаний з лідерством у дослідженнях і розробках, появою нових знань, розвитком високотехнологічного виробництва і створенням масових інноваційних продуктів. Для досягнення цього «... необхідно сприяти розвитку видів діяльності з високою наукоємністю, тобто перейти від низькотехнологічної ресурсної до високотехнологічної інноваційної економіки».

В Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності серед інших складових розвитку високотехнологічного виробництва в Україні чітко і недвозначно зазначено про необхідність «стимулювання науковців до формування актуальної та затребуваної глобальним ринком тематики наукових досліджень, спрямованої на створення інноваційних рішень, що забезпечать інноваційний розвиток

вітчизняної економіки». Рецензована дисертація якраз і є прикладом актуального і затребуваного часом і чинними нормативними документами наукового контенту, спрямованого на виявлення закономірностей розвитку техніки й технологій, а також з'ясування умов, за яких певна країна може їх продукувати й використовувати з метою нарощування темпів техніко-технологічного розвитку та прискореної техніко-технологічної модернізації національної економіки.

Актуальність теми дисертаційної роботи підтверджується також тим, що вона виконувалась відповідно до планів науково-дослідної роботи Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» за такими темами: «Інституціональні фактори соціально-економічного розвитку суспільства» (номер державної реєстрації 0119U000252, 2019-2020 рр.), в якій проаналізовано взаємозв'язок людського капіталу та інновацій в контексті техніко-технологічного розвитку країн світу та встановлено залежність темпів економічного зростання країн від синхронізації кількісних і якісних характеристик національного людського й фізичного капіталів; «Трансформація соціально-економічних відносин під впливом четвертої промислової революції» (номер державної реєстрації 0121U108984, 2021-2023 рр.), в якій з'ясовано закономірності та виокремлено соціокультурні наслідки сучасного етапу технологічного розвитку в умовах загострення міжнародної конкуренції, запропоновано принципи економічної політики України щодо підтримки національного інтелектуального капіталу та розвитку національної інноваційної системи.

Оцінка обґрунтованості наукових положень дисертації, їх достовірності і новизни

Представлена дисертаційна робота є завершеним і цілісним дослідженням. Її структура та зміст логічно побудовані та виражені, вони дозволяють усебічно обґрунтувати теоретико-методологічні засади техніко-технологічного розвитку, виокремити причини і джерела його нерівномірності в умовах глобальних дисбалансів та сформулювати на цій основі обґрунтовані практичні рекомендації щодо нарощування темпів техніко-технологічного розвитку в Україні. Авторський концептуальний підхід до досягнення визначеної мети дисертації реалізовано через з'ясування специфіки впливу техніко-технологічного чинника на соціально-економічний розвиток суспільства; виокремлення методологічних особливостей теорій технологічного детермінізму; виявлення сутності та структури техніко-технологічної системи; ідентифікації системи показників для оцінювання рівня техніко-технологічного розвитку країн; визначення особливостей технологічних знань та факторів, що впливають на їхню міжнародну мобільність; встановлення інституціональних умов, які перешкоджають економічному розвитку інноваційного типу; з'ясування змісту і структури національного інтелектуального капіталу в техніко-технологічних умовах; розроблення методології кількісного виміру національного інтелектуального капіталу; надання пропозицій щодо підвищення рівня техніко-технологічного розвитку економіки України.

Достовірність і обґрунтованість сформульованих у дисертації положень, висновків і пропозицій базуються на використанні загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання й підтверджується 43 публікаціями авторки, в яких відображено основні наукові результати, а саме: 2 розділи в колективних монографіях, 11 праць апробаційного характеру у збірниках матеріалів конференцій, 30 наукових статей, 6 з яких – у міжнародних виданнях, які індексується в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science, 18 – у наукових фахових виданнях України, 6 статей – в іноземних виданнях, доповідями на наукових конференціях національного і міжнародного рівня. Теоретичну і методологічну основу дослідження складає критичний аналіз іноземних та вітчизняних фундаментальних праць з теорії техніко-технологічного розвитку суспільства, за допомогою системного підходу було визначено можливості країни продукувати техніко-технологічний розвиток та формування людського капіталу нової якості, використовуючи абстрактно-аналітичний, емпірико-індуктивний та інституційні методи, було визначено форми прояву технологічних дисбалансів в українській економіці, а на основі методів економетричного моделювання були сформульовані рекомендації щодо пріоритетних напрямів інституційних змін економіки України в умовах глобальних дисбалансів.

Чітка постановка мети та наукових завдань роботи дозволили авторці достатньо зрозуміло викласти власне бачення методологічних особливостей теорій технологічного детермінізму, здійснити обґрунтування підходів до з'ясування сутності глобальних дисбалансів та алгоритмів виокремлення їх видів, виявити особливості технологічних знань та факторів, що визначають їхню мобільність в міжнародному просторі, розкрити зміст національного інтелектуального капіталу в сучасних умовах техніко-технологічного розвитку, надати пропозиції щодо підвищення рівня техніко-технологічного розвитку національної економіки України.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дослідженні, стали логічним завершенням проведеного Ю. Дубей наукового пошуку розв'язання проблем згідно з поставленою метою і завданнями дослідження. Його результати мають теоретичну цінність і практичне значення у частині формування теоретико-методологічних засад дослідження техніко-технологічного розвитку, виокремлення причин і джерел його нерівномірності в умовах глобальних дисбалансів та формування на цій основі практичних рекомендацій щодо прискореної техніко-технологічної модернізації економіки України.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи полягає у розширенні теоретичних, методологічних і науково-практичних складових проблеми техніко-технологічного розвитку в умовах глобальних дисбалансів, зокрема у частині: оригінального представлення техніко-технологічної системи як сукупності взаємопов'язаних рутинних процесів і дій, що виникають при взаємодії техніки, технології та людського капіталу; авторського визначення специфіки технологічних знань з огляду на характеристики суспільного і

приватного блага та змістовного удосконалення розуміння сутності глобальних дисбалансів у вузькому (розбалансованість однорідних елементів системи) та широкому (структурні невідповідності між елементами глобальної економіки, які зумовлюють певні негативні наслідки для її функціонування й розвитку) змістах.

До найбільш вагомих і системних, на погляд опонента, нових наукових результатів дисертаційного дослідження можна віднести наступні:

По-перше, це розроблений авторкою методологічний підхід до дослідження техніко-технологічного розвитку у межах міждисциплінарної методології шляхом поєднання системного та інституціонального підходів з можливостями еволюційної теорії. В рамках запропонованої методології було здійснено теоретичне обґрунтування техніко-технологічного розвитку як: 1) руху, породженого інноваціями, що змінюють техніку й технологію; 2) еволюції соціальної структури під впливом природного відбору інститутів, на який впливає технічний прогрес; 3) економічного зростання, зумовленого ендегенним впливом науково-технічного прогресу (стор.88-91; 94-97). У практичному плані це дає можливість у перспективі розуміти, які інститути сприяють або гальмують впровадження нових технологій, планувати технологічну політику держави чи компанії з урахуванням не лише економіки, а й соціальної структури.

По-друге, це розроблення методологічного підґрунтя виміру рівня національного інноваційного інтелектуального капіталу суспільства на основі показника «Індекс інноваційного інтелектуального капіталу» як результату сполучення трьох субіндексів: «Людський капітал» (поєднання показників шкільної і вищої освіти, здоров'я), «Структурний капітал» (поєднання індикаторів результатів знань та технологій, нематеріальних активів, досліджень та розробок, працівників сфери знань та поглинання знань) та «Мережевий соціальний капітал» (поєднує індекс соціального капіталу з індикаторами, що відображають співпрацю університетів в НДДКР і доступ до ІКТ) (стор.271-291). Пропоновані методологічні засади дозволяють достатньо повно і усебічно оцінювати інноваційний інтелектуальний капітал суспільства, гнучко виявляти його «вузькі місця» і формувати відповідні управлінські рішення для їх усунення, тим самим забезпечивши досягнення поставлених цілей техніко-технологічної модернізації економіки України. Встановлення прямого лінійного зв'язку між значеннями Індексу національного інноваційного інтелектуального капіталу та параметрами соціально-економічного розвитку країн світу (стор.304-308) підсилює обґрунтування значущості цього показника для цілей техніко-технологічного розвитку. А удосконалення класифікації складових структурного капіталу, з використанням у якості критерію групування специфіки результатів економічної діяльності людей в організації на такі, що можуть бути кодифікованими, документально оформленими і юридично захищеними (технології, винаходи, патенти, торгові марки, програмне забезпечення, бази даних, наукові публікації тощо) і такі, які в неявному вигляді виникають під час взаємодії людей і впливають на процес створення й використання мовчазних

знань (ефективність групи, соціальна згуртованість у колективі, сприятливий клімат для навчання, організаційні рутини, ролі, прецеденти, процедури, організаційна культура) (стор. 203-207), покращує балансове уявлення про структурні активи, дає теоретичне підґрунтя для мінімізації втрати знань при зміні персоналу організації та зниження ризиків втрат «невидимих» знань при цифрових змінах.

По-третє, це обґрунтування перспективних напрямів технологічної модернізації економіки України, які спрямовані на підвищення рівня національного інноваційного інтелектуального капіталу шляхом синхронізації кількісних та якісних характеристик фізичного і людського капіталів та формування сприятливого для інноваційної діяльності інституційного середовища. Для цього в дисертації автором вперше було визначено категорію «національний інноваційний інтелектуальний капітал» як сукупність нематеріальних активів країни, що відтворюють потенційну і реальну спроможність людського капіталу використовувати знання та інформацію для інноваційного техніко-технологічного розвитку. Структурними елементами національного інноваційного інтелектуального капіталу визначено людський капітал, структурний капітал і мережевий соціальний капітал (стор.268-270). Для розвитку фізичного, людського, когнітивного, соціального та структурного національних капіталів запропоновано заходи інноваційно-інвестиційного, зовнішньоекономічного, науково-технічного характеру, спрямовані на підтримку високотехнологічних секторів національної економіки та широке впровадження цифрових технологій у всі сфери суспільства (стор.341-344). Для чого авторкою попередньо було удосконалено уявлення про вплив інституціонального середовища на консервацію технологічної відсталості країн, що пов'язано: по-перше, із недостатнім рівнем розвитку когнітивного капіталу в частині ресурсів, що забезпечують спільні уявлення, інтерпретації та системи значень між сторонами (створюються бар'єри на переміщення мовчазних знань), по-друге, із слабкістю організаційних структур, що не спроможні нарощувати структурний капітал як ресурс вивільнення і спрямування на досягнення економічних цілей здатності людського капіталу підтримувати процеси мислення і переводити накопичений (стор.200-202, 224-228, 239-248).

Значущість дослідження для науки і практики, шляхи використання його результатів

Отримані авторкою наукові результати можуть бути використані у кількох важливих сферах. По-перше, у державному управлінні – для вдосконалення політики інноваційного розвитку, стратегічного планування структурної модернізації економіки, а також для оцінки ефективності державних інвестицій у людський і структурний капітал. По-друге, результати дисертації можуть слугувати аналітичною основою для інституцій, що займаються формуванням інноваційної екосистеми, зокрема у частині побудови сприятливого інституційного середовища для техніко-технологічного прогресу. По-третє, практичне значення має запропонований підхід до класифікації структурного капіталу, що дозволяє більш точно оцінити нематеріальні активи організацій.

Крім того, положення дисертації можуть бути використані в освітньому процесі — під час підготовки фахівців у галузі економіки, управління інноваціями, техніко-технологічного розвитку, а також в аналітичній діяльності при розробці прогнозів науково-технічного поступу.

Проведене в дисертації дослідження теоретико-методологічних та прикладних аспектів техніко-технологічного розвитку економіки в умовах глобальних дисбалансів є показовим не лише з точки зору його змісту, застосовуваних методів, наукової новизни, а й конкретних методичних та практичних рекомендацій, які впроваджено в діяльність Комітету з питань економічного розвитку Верховної Ради України (довідка 04-16/14-2025/28613 від 05.02.2025); Комітету з питань правової політики Верховної Ради України (довідка №250131-1 від 31.01.2025); Міністерства економіки України (довідка 3031-08/13377-07 від 10.02.2025); Федерації роботодавців України (довідка №25-1-098 від 31.01.2025); Національного інституту стратегічних досліджень (довідка №293/126 від 10.02.2025); АТ «ОТП БАНК» (довідка № 01-0-0-0/143 від 03.02.2025), а також використано в навчальному процесі НТУ «Дніпровська політехніка» при викладанні дисциплін «Міжнародний бізнес» та «Глобалізація інноваційної діяльності» (довідка № 13-44/45-1 від 17.01.2025).

Оцінка змісту та завершеності дисертації, її відповідності паспорту спеціальності та встановленим вимогам щодо оформлення

Тема дисертації, її зміст та одержані результати відповідають паспорту спеціальності 08.00.01 — Економічна теорія та історія економічної думки. Назва дисертації адекватно відображає її зміст, кореспондується із об'єктом, предметом та метою дослідження.

Досягненню мети сприяє послідовне розв'язання логічно несуперечливих проміжних завдань. Зміст та внутрішня концептуальна єдність цих завдань адекватно відображені у структурі дисертації. Вона складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Авторка відносно пропорційно розподілила матеріал між розділами роботи. Висновки за окремими розділами та загалом по дисертації тісно корелюють із викладеним матеріалом і відображають концептуальну сутність та новизну дисертації.

Дисертація відповідає чинним нормативним вимогам України щодо оформлення. Автореферат дисертації повністю розкриває основні її положення та є ідентичним їй за структурою та змістом.

Повнота викладу положень у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Основні положення та результати дисертації викладено у 43 публікаціях, де відображено основні наукові результати, з яких 2 розділи в колективних монографіях, 11 праць апробаційного характеру у збірниках матеріалів конференцій, які розкривають результати дослідження, що виносяться на захист, та 30 наукових статей, 6 з яких — у міжнародних виданнях, які індексується в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science, 18 — у наукових фахових виданнях України, 6 статей — в іноземних виданнях. Загальний обсяг опублікованих праць становить 25,15 друк. арк, з яких автору належить 20,9

друк. арк. Опубліковані праці повною мірою розкривають зміст дослідження та відповідають вимогам наказу МОН України № 1220 від 23.09.2019 р. «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».

Відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації

Під час вивчення змісту дисертації та наукових праць здобувачки фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Текст дисертації демонструє відсутність академічного плагіату, фабрикації або фальсифікації. Використання ідей, суджень, цитування інших авторів супроводжуються посиланнями на їхні праці.

Зауваження та дискусійні питання стосовно положень докторської дисертації

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, все ж, на думку опонента, є підстави висловити окремі зауваження, які переважно є дискусійними, а відтак потребують пояснень чи додаткової аргументації під час захисту дисертації: Зокрема:

1) У п.1.1 авторка дає вдалу, глибоку і усебічну характеристику еволюції наукових поглядів на техніко-технологічну складову розвитку економічних систем. З метою їх адекватної класифікації в роботі, спираючись на критеріальну ознаку методології, була побудована схема розгортання ланцюга еволюції поглядів на соціально-економічний розвиток з огляду на техніко-технологічні чинники (рис.1.1, стор.57). На наш погляд, віднесення М.І. Туган-Барановського до мислителів, які у ХХ столітті зробили вагомий внесок у розвиток теорії циклів, не зовсім коректний. Адже М.І. Туган-Барановський свою найвідомішу роботу, яка стосувалася невідповідності у темпах розвитку виробництва капітальних благ і предметів споживання, визначення коливання темпів інвестування виробництва засобів виробництва як головної причини економічних циклів і криз, опублікував у ХІХ ст. Це «Промислові кризи в сучасній Англії, їх причини і вплив на народне життя», вперше видана у 1894р., про що, до речі, зазначається в роботі на стор.58.

2) Досліджуючи в п.1.2 закономірності технологічних змін, авторка цілком слушно звертає увагу на «взаємопов'язаність та взаємозалежність соціально-економічних та техніко-технологічних процесів» (стор.70). Проте на стор. 72, згадуючи потужний кластер винаходів, до яких відноситься механічна прядка «Дженні» (Дж. Харгрівс, 1733) та її удосконалення К. Вудом (1772), мюль-машина (С. Кромптон, 1783), механічний ткацький верстат (Е. Картрайт, 1785), парова машина Уатта (1782) авторка чомусь зробила висновок, що «ці винаходи не створили промислової революції, оскільки на той час не були ще сформовані відповідні технологічні, інституційні та організаційні умови для широкого впровадження системи машин». На думку опонента, таке бачення автора суперечить даним з підручників економічної історії, Вікіпедії та багатьом відомим науковим працям. Для прикладу процитуємо К. Шваба, автора «Четвертої промислової революції»: «промислові революції почалися в другій половині ХVІІІ ст. ...Перша промислова революція тривала приблизно з 1760

року до 1840 року». Варто відмітити, що в таблиці 1.3 на стор.80, яка має назву «П'ять послідовних технологічних революцій, 1970-2000-ті рр.», вказано, що перша промислова революція пов'язується із відкриттям фабрики Аркрайта в Кромфорді (Великобританія) в 1771 р.

3) В дисертації авторкою був проведений ґрунтовний аналіз поглядів представників світової економічної думки на проблематику впливу окремих факторів виробництва на динаміку національного доходу та обґрунтування того, що економічне зростання визначається не стільки кількістю витрачених факторів виробництва, скільки підвищенням їхньої якості, технічними удосконаленнями й освітою. Що відкрило нові можливості для країн: акцент ставився на інвестування в науково-дослідницький сектор і нарощування наукових знань. Ю. Дубей слушно зазначає, що це вимагає додаткових витрат (стор.150). Спираючись на вивчення наукових праць Т. Веблена, Й. Шумпетера та Дж. К. Гелбрейта, авторка цілком обґрунтовано доводить наявність підвищеної мотивації керівництва крупних корпорацій до технічних удосконалень. Але, з іншого боку, інвестування в науково-дослідницький сектор може здійснюватись і владними структурами за рахунок державних коштів. Початок численним науковим дискусіям серед економістів щодо ролі держави у світі технологічних інновацій поклала новаторська робота Маріани Маццукато «Підприємницька держава: розвінчання міфів про державний та приватний сектори», опублікована в 2013 р. В ній стверджується, що економічний успіх Сполучених Штатів, який, зокрема, проілюстрований в дисертації в табл.2.7 та 2.8, є результатом державних інвестицій в інновації та технології, а не результатом дії законів вільного ринку. М. Маццукато показала, що уряд США багато в чому відповідальний за велику частину великомасштабних інновацій, які привели країну до економічного успіху. Вона також охарактеризувала «підприємницьку державу» як державу, яка є основним учасником ризику в інвестиціях, заснованих на інноваціях. А як ілюстрацію специфіки впливу держави на інновації та технологічний розвиток у приватному секторі, використала Apple як приклад, оскільки вони популяризували створені урядом технології GPS-навігації, технології сенсорного екрану та розпізнавання голосу в сучасному смартфоні. Попри неоднозначність роботи М. Маццукато, дисертація виграла б, якби Ю. Дубей долучила до теоретичного базису своєї дисертації дослідницьку панель щодо ролі держави у розвитку технологічних інновацій.

4) Одним із напрямків практичного втілення пропозиції авторки щодо шляхів і способів технологічної модернізації національної економіки України, а саме «Зростання обсягів державного фінансування та формування умов для приватних інвестицій в НДДКР» (стор.344) могло б стати податкове стимулювання інвестицій в науково-дослідницький сектор. Податкові пільги в потенціалі можливостей можуть сприяти підвищенню віддачі від таких інвестицій (пільги, зменшуючи податок на прибуток від капіталу, забезпечують інвесторам вищу чисту норму прибутку); створенню позитивних зовнішніх ефектів, пов'язаних з новими інвестиціями, таких як інвестиції в дослідження та розробки, передача технологій в інші сектори економіки та підвищення якості

робочої сили; в умовах глобальної економіки, що характеризується високою мобільністю капіталу, податкові пільги необхідні для реагування на податкову конкуренцію з іншими юрисдикціями, що претендують на ті самі інвестиції, пропонуючи пільги. На думку опонента, дослідження питань пільгового оподаткування науково-дослідницької діяльності як таке що широко використовується в сучасних податкових системах з метою збільшення інвестицій та зайнятості, підвищення темпів економічного зростання, було б доцільним в дисертації.

5) В роботі також мають місце неточності, очевидно, редакційного характеру. Зокрема, в таблиці 1.3 на стор.80, яка має назву «П'ять послідовних технологічних революцій, 1970-2000-ті рр.» некоректна назва, тому що в представленій таблиці містяться дані за період 1770-2000 рр.

На стор. 103 представлено Рис. 1.4. «Порівняння між поступовим розвитком технологій і технологічними стрибками». За своїми характеристиками це таблиця, а не рисунок, тому що представлене зображення відповідає визначенню таблиці як способу структурування даних з їх розподілом однотипними рядками та колонками. Варто зазначити, що звернення до першоджерела інформації показало, що саме назва «Рисунок» міститься у вказаній статті, на яку посилається авторка.

Характеризуючи викривлення та ризики для глобальної економіки від глобальних дисбалансів (стор. 125) авторка згадує про кризу 2008 р. На наш погляд, точніше було б написати «криза 2007-2009 рр.», адже вона почалась в серпні 2007 р., а її закінчення Національне бюро економічних досліджень, визнаний офіційний арбітр ділових циклів США, визнало в червні 2009 р.

На стор.126-127 авторка наводить підсумок аналізу причин порушення рівноважних станів у межах глобальної економіки. Цілком погоджуючись із двома з трьох наведених, а саме – нерівномірність ресурсного забезпечення і непропорційність перерозподілу світового доходу між країнами; циклічні закономірності еволюції світової економіки, маю сумніви щодо свідомого внесення до причин глобальних дисбалансів світові трансформаційні процеси міжсистемного характеру, які крім політичної та соціальної сфер, що є цілком обґрунтованим, включають також і *духовну* (курсив мій) сферу. Ставлю під питання можливість застосування поняття «духовний» в економічних дослідженнях, адже воно не піддається вимірюванню або формалізації, що унеможливує його використання в моделюванні економічних процесів або у формулюванні обґрунтованих висновків.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Дубей Ю.В. на тему «Техніко-технологічний розвиток економіки в умовах глобальних дисбалансів» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке виконане на актуальну тему. Робота містить суттєві теоретичні, методологічні та практичні результати, які в сукупності сприяють вирішенню важливої наукової проблеми – теоретико-методологічному обґрунтуванню сутності техніко-технологічного розвитку, причин і джерел його світової нерівномірності в умовах глобальних дисбалансів

та розробки практичних рекомендацій щодо техніко-технологічної модернізації економіки України .

Тема роботи та її зміст відповідають паспорту спеціальності 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки. Проведене дослідження забезпечило досягнення поставленої мети та завдань, а апробація та використання результатів дослідження підтвердили їхню достовірність та обґрунтованість.

У цілому дисертаційне дослідження за актуальністю, змістом, рівнем наукової новизни та практичною значущістю, повнотою висвітлення результатів в наукових публікаціях та оформленням відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. №1197 (зі змінами та доповненнями), а її автор, Дубей Юлія Володимирівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри управління
та бізнес-адміністрування
Державного податкового університету
Міністерства фінансів України

Лариса ЛАЗЕБНИК

Відрук отримано 14.09.2023
Секретар Спеціалізованої
вченої ради ДДП

Вікторія Сисєва